

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 19/12/2008r.

RPO-603791-X/08/AA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani
EWA KOPACZ

MINISTER ZDROWIA

Szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję Panią Minister, że Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał wnioski Polskiego Towarzystwa Homeopatii Klinicznej oraz Polskiego Towarzystwa Homeopatii i Homotoksykologii oraz 68 lekarzy (kopie pism w załączeniu), w których kwestionowane jest stanowisko Nr 7/08/V Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 4 kwietnia 2008 r. w sprawie stosowania homeopatii i pokrewnych metod przez lekarzy i lekarzy dentystów oraz organizowania szkoleń w tych dziedzinach.

W stanowisku tym, Naczelna Rada Lekarska negatywnie ocenia zjawisko stosowania homeopatii i pokrewnych nienaukowych metod przez niektórych lekarzy i lekarzy dentystów oraz organizowanie szkoleń w tych dziedzinach przez instytucje i organizacje mające sprawować pieczę nad prawidłowym wykonywaniem zawodów medycznych. Rada uważa, że działania takie stoją w sprzeczności z art. 57 ust. 1 Kodeksu Etyki Lekarskiej, w świetle którego, „lekarzowi nie wolno posługiwać się metodami uznanymi przez naukę za szkodliwe, bezwartościowe lub nie zweryfikowanymi naukowo. Nie wolno mu także współdziałać z osobami zajmującymi się leczeniem, a nie posiadającymi do tego uprawnień”. Naczelna Rada Lekarska wzywa swoich członków do przeciwstawiania się wymienionym tendencjom oraz popierania działań na rzecz medycyny opartej na przesłankach racjonalnych.

Homeopatia spotyka się z krytyką przedstawicieli nauk medycznych, głównie z uwagi na brak udokumentowanej naukowo skuteczności tej metody (m.in. w licznych publikacjach profesora Andrzeja Gregosiewicza z Akademii Medycznej w Lublinie oraz profesora M. Kasmulskiego - kierownika Katedry Elektrochemii Politechniki Lubelskiej, w opinii biegłego w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarza wydanej przez profesora Aleksandra Mrozikiewicza - kopia w załączeniu).

Również zespół ekspertów Naczelnej Rady Lekarskiej, złożony głównie z profesorów medycyny, „po zapoznaniu się z obecnym stanem wiedzy o założeniach, skuteczności, bezpieczeństwie i konsekwencjach praktyk homeopatycznych stwierdza, że ta metoda leczenia nie spełnia wymagań stawianych metodom stosowanym we współczesnej medycynie i że jej zasady nie są zgodne z aktualną wiedzą medyczną” (stanowisko zespołu ekspertów Naczelnej Rady Lekarskiej w sprawie stosowania oraz promowania metod homeopatycznych, opublikowane w „Służbie Zdrowia” z dnia 30 czerwca 2008 r.).

Z dokumentów przekazanych przez Polskie Towarzystwo Homeopatii i Homotoksykologii wynika, że w stosunku do lekarzy zajmujących się homeopatią wszczynane są postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej (przykładowo postępowanie takie - na wniosek Prezesa Naczelnej Rady Lekarskiej - zostało wszczęte przez Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej Wielkopolskiej Izby Lekarskiej).

Tymczasem, obowiązująca obecnie ustawa z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (jt. Dz.U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271), dopuszcza do obrotu w Polsce produkty lecznicze homeopatyczne (art. 3 w związku z art. 2 pkt 29), co umożliwia ich stosowanie przez lekarzy i lekarzy dentyistów oraz lekarzy weterynarii. Ustawa ta zakłada jednocześnie, że produkty lecznicze homeopatyczne, które są podawane doustnie lub zewnętrznie, w oznakowaniu i ulotce nie zawierają wskazań do stosowania oraz charakteryzują się odpowiednim stopniem rozcieńczenia - podlegają uproszczonej procedurze dopuszczenia do obrotu i nie wymagają dowodów skuteczności terapeutycznej (art. 21 ust. 7).

Natomiast zasady i warunki wykonywania zawodów lekarza i lekarza dentyisty określa ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (jt. Dz. U. z 2008r. Nr 136, poz. 857). Zgodnie z art. 4 tej ustawy, lekarz ma obowiązek wykonywać zawód, zgodnie ze wskazaniami aktualnej wiedzy medycznej, dostępnymi mu metodami i środkami zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, zgodnie z zasadami etyki zawodowej oraz z należytą starannością. Wprowadzenie przez lekarza nowych lub tylko częściowo wypróbowanych metod diagnostycznych, leczniczych lub profilaktycznych w celu osiągnięcia bezpośredniej korzyści dla zdrowia osoby leczonej, może odbywać się na zasadach eksperymentu medycznego: leczniczego lub badawczego (art. 21 - 29 ustawy). Jednocześnie, ustawodawca określając zasady wykonywania zawodu lekarza, wskazuje, że „lekarz może ordynować te produkty lecznicze i wyroby medyczne, które są dopuszczone do obrotu w Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w odrębnych przepisach (art. 45).

Z powołanymi przepisami nie korespondują inne regulacje dotyczące wykonywania zawodu lekarza i lekarza denty. I tak, rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy denty (Dz.U. Nr 213, poz. 1779 ze zm.), w wykazie specjalności lekarskich i lekarsko - denty, nie zawiera homeopatii, uniemożliwiając tym samym odpowiednie kształcenie lekarzy homeopatów.

W tej sprawie zważyć należy, że w myśl art. 41 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o izbach lekarskich (Dz.U. Nr 30, poz. 158 ze zm.), członkowie samorządu lekarzy podlegają odpowiedzialności zawodowej przed sądami lekarskimi za postępowanie sprzeczne z zasadami etyki i deontologii zawodowej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza. W świetle postanowień Kodeksu Etyki Lekarskiej, „zasady etyki lekarskiej wynikają z ogólnych norm etycznych”, „zobowiązują one lekarza do przestrzegania praw człowieka i dbania o godność zawodu lekarskiego”, „naruszeniem godności zawodu jest każde postępowanie lekarza, które podważa zaufanie do zawodu” (art. 1), „dla wypełnienia swoich zadań lekarz powinien zachować swobodę działań zawodowych, zgodnie ze swoim sumieniem i współczesną wiedzą medyczną”, „lekarz ma swobodę wyboru w zakresie metod postępowania, które uzna za najskuteczniejsze”(art. 4 i art. 6), „wybierając formę diagnostyki lub terapii lekarz ma obowiązek kierować się przede wszystkim kryterium skuteczności i bezpieczeństwa chorego oraz nie narażać go na nieuzasadnione koszty” (art. 57 ust. 2), „lekarzowi wolno używać tylko należnych mu tytułów zawodowych i naukowych (art. 62). Natomiast „izba lekarska jest obowiązana do czuwania nad przestrzeganiem zasad etyki i deontologii lekarskiej oraz zachowaniem godności zawodu przez wszystkich członków samorządu lekarskiego a także do starań, aby przepisy prawa nie naruszały zasad etyki lekarskiej (art. 5).

W świetle powyższego, w praktyce lekarskiej, w związku ze stosowaniem homeopatii, występuje rozbieżność stanowisk, której nie da się rozstrzygnąć bez odpowiedniej interwencji Ministra Zdrowia. Z jednej strony, rozbieżność ta powoduje niepewność lekarzy co do możliwości realizacji ich ustawowych uprawnień w zakresie swobodnego wyboru metody postępowania leczniczego oraz ordynowania produktów homeopatycznych, legalnie dopuszczonych do obrotu. Z drugiej zaś strony, powoduje uzasadnione obawy lekarzy stosujących homeopatię, uznania prowadzonej przez nich działalności za sprzeczną z art. 57 Kodeksu Etyki Lekarskiej i w konsekwencji wszczęcie postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej, jakkolwiek omawiane stanowisko Naczelnej Rady Lekarskiej z dnia 4 kwietnia 2008 r. stanowi jedynie opinię tego organu w sprawie stosowania homeopatii i podobnych metod.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o wyrażenie stanowiska w powyższej sprawie, w szczególności odnośnie stosowania homeopatiii i pokrewnych metod przez lekarzy i lekarzy dentystów oraz organizowania szkoleń w tych dziedzinach. Będę jednocześnie zobowiązany za poinformowanie Rzecznika o działaniach i zamierzeniach Pani Minister w sprawie rozwiązania omawianego problemu lekarzy i lekarzy dentystów.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich